

Cerkveni Glasbenik

Glasilo Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z glasbeno prilogo vred 5 kron,
za cerkve ljubljanske škofije 4 krone, za dižake 3 krone.

Uredništvo in upravnništvo: Pred Škofijo št. 12, I. nadstr.

Lotimo se novih koralnih intonacij in napevov!

Fr. Ferjančič.

Dvanajst let je že minulo, odkar je zagledal beli dan slavnoznani Motu proprio blagopokojnega Pija X.; dvanajst let je torej zopet v veljavi častivredni tradicionalni koral. V tej dobi smo vdobili tudi že vse potrebne koralne speve, izvzemši one za jutranjice velikega tedna. Čas bi bil pač, da bi se vsaj sedaj po dvanajstletni pripravi splošno oprijeli na novo vpeljanega koral. Resnica pa je, da pri nas tradicionalni koral doslej še ni posebno prodril; mnogi hodijo še vedno po zastarelem medicjskem tiru. Sicer se temu ne bomo čudili, ako pomislimo, da se je o tem predmetu doslej le malo poučevalo in primeroma tudi malo pisalo. Zato sem se namenil, v tem in naslednjih člankih podati v prvi vrsti duhovnikom kolikor mogoče praktično navodilo, kako je treba pravilno proizvajati raznovrstne, na novo vpeljane tradicionalne intonacije in napeve, da se vsestransko zadosti volji sv. Cerkve.

Vsi, ki so dobre volje, bodo našli tu zadostnega pouka, da vendar enkrat ostavijo dosedanji, izhojeni koralni kolovoz ter krenejo na novo pot, na katero edino nas sedaj vodi sv. Cerkev.

Ker je sv. maša najiminenitnejše liturgično opravilo, pomudimo se nekoliko najprvo pri njenih intonacijah in napevih!

Kako se intonira „Gloria“?

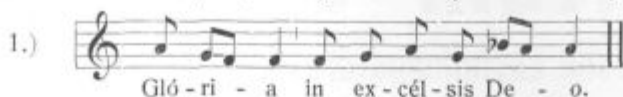
Prvo, kar zapoje mašnik pri peti sv. maši, je „Gloria in excelsis Deo“. Predpisano je namreč, da mora mašnik intonirati pričetek tega slavospeva, pevski zbor pa nadaljuje „et in terra pax hominibus“ i. t. d.

V medicjskem koralu smo imeli za to intonacijo samo štiri napeve, sedaj jih imamo petnajst, in ako prištejemo še tri napeve „ad libitum“, jih vdobimo celo osemnajst. Vendar nihče naj se ne ustraši te velikanske razlike v številu, kajti ni potrebno, da bi vsakdo znal in pel vse te različne intonacije; izhaja se namreč — kakor bomo videli — s precej reduciranim številom.

V medicjskem koralu je bila za najvišje praznike in za navadne duplex-godove samo ena in ista intonacija; sedaj pa je v tem oziru razlika.

I. Za slovesne praznike

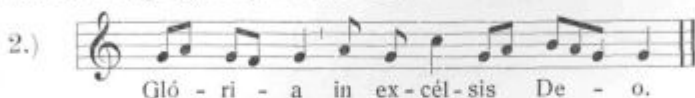
imamo sedaj dve posebni intonaciji; vzame se poljubno prva ali druga. Jaz bi nasvetoval zlasti prvo, ker je značilnejša in tudi lažja; glasi se tako:

To naj bi se vsakdo naučil za slovesne praznike. Paziti je treba na to, da začetek napeva obsega dve veliki sekundi: $a \sim g \sim f$. Spominu bo dobro došlo, ako misli intonator pri tem na začetek znane slovenske pesmi „Tam za goro zvezda sveti“, ki ima podoben začetek z dvema velikima sekundama.

Ta intonacija naj se zapoje slovesno in ne prehitro.

Radi popolnosti dodamo tu še drugo intonacijo za slovesne praznike, dasi zadostuje gorenja. Glasi se:

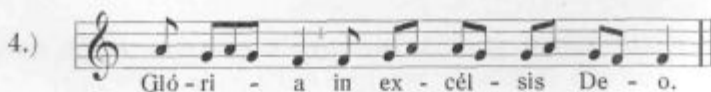
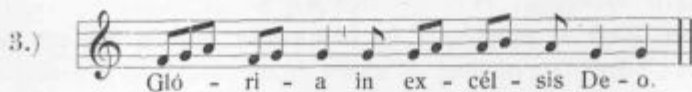
II. Za duplex-godove

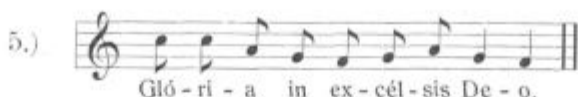
imamo sedaj pet intonacij; izhaja pa se popolnoma samo s prvo, ki je najbolj znana in je do pičice enaka oni, ki je v prejšnjih misalih bila na prvem mestu:

Kdor zna to, mu zadostuje za vse duplekse, bodisi drugega ali nižjega reda. Te intonacije se navadno vsakdo najlažje nauči, ker jo tudi največkrat sliši. Vendar opozarjam na to, da se mnogokrat napačno zagteguje tretja nota na zlogu „glo“ na škodo naslednjega zloga „ri“, ki se preveč okrajša; isto se godi kaj rado tudi z noto na zlogu „cel“ in s prvo noto na zlogu „De“. Pozor na enake osminke! Ravno tako je treba paziti tudi na pravilne poudarke; vsekako je napačno in grdo, ako kdo v besedi „gloria“ preveč naglašča zadnji zlog „a“, ko vendar nima poudarka.

Poleg te znane intonacije imamo sedaj za duplex-godove še štiri druge, in sicer:

Ta zadnja lepoglasna intonacija je vzeta iz znane melodične koralne maše „de Angelis“, ki jo marsikje z navdušenjem pojo. Ako bi torej na koru peli to mašo, bi bilo zelo želeli, da bi tudi mašnik zapel zgorenjo peto intonacijo.

Kakor vidimo, smo za duplex-godove prav dobro preskrbljeni z raznimi intonacijami. Sicer bo odslej pri nas redkokedaj peta maša na kak navaden duplex, ker se po novi naredbi mora duplex umakniti vsaki navadni nedelji.

III. Za Marijine praznike

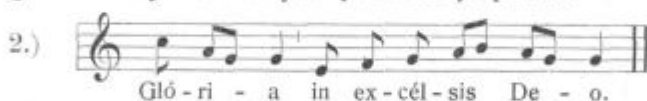
sta sedaj dve intonaciji; prej je bila samo ena,

Prva se glasi:

Ta intonacija se le v dveh malenkostih razlikuje od one v medicjskem koralu, na kar naj pazi intonator, da ne zaide v stari tir: 1. prva dva zloga sta sedaj nekoliko drugače podstavljena nego prej; 2. na zlogu „cel“ je sedaj pridejana mala sekunda navzdol, s čimer je napev brez dvoma mnogo lepše zaokrožen. Glavni poudarek je seveda na prvi noti nad zlogom „Glo“, dočim stoji na zlogu „ri“ le majhen, postranski poudarek.

Druga intonacija za Marijine praznike je pa ta:

(Dalje prih.)

Gojitev cerkvene pesmi v ljudski šoli.

(Učiteljica Marija Zalar, Krummeg pri Gradcu)

Za odrasle na deželi je cerkev po navadi edini hram kulture, edino mesto, kjer se širi, oziroma naj bi se širila ne le vera, ampak tudi izobrazba sploh, vsaj toliko, kolikor more blagodejno vplivati na čustva ljudstva in ga tako odvracati od hudega.

Velik delež pri tem pa ima ravno cerkveno petje. Zato je tudi gojitev cerkvene pesmi na deželi vredna vse pozornosti in truda. Že v ljudski šoli naj bi se z ozirom na razmere nekoliko bolj gojila. Seveda pesmi ne smejo biti težke, ampak primerne otrokovim zmožnostim. Na tem polju bi bilo zelo hvaležno delo: popolna prenovitev pesmi za šolske maše na ljudskih šolah. Majhna knjižica lahkkih pesmic, in vse drugo veselje bi odmevalo v mladih srcih. Ni treba, da bi naložili učitelju vse delo glede šolskih mašnih pesmi, če jim hočemo posvetiti več pozornosti kot do

zdaj in več časa. V tem oziru prav lahko tudi gospod veroučitelj s svojega teološkega stališča pripomore k zaželenemu cilju, če tekst mašnih cerkvenih pesmi otrokom pri krščanskem nauku zadostno razloži. To spada gotovo najbolj v njegovo stroko, in primerna deklamacija mu bo pri nadzorovanju g. dekana gotovo le v čast.

Pri petju učitelj kmalu spozna boljše pevce; tem naj posveti nekoliko več pozornosti. To smo sicer že dosedaj delali in upoštevali boljše talente, to je sploh predpisano. Lahko pa še več storimo. Če ima otrok poseben pevski dar, mu posvetimo več skrbi kot drugim, vse hibe in napake petja mu skušajmo odpraviti. Če ima boljši pevec ali pevka že nekoliko okusa, veselja do petja, je potem delo mnogo olajšano. Najbolj pa krotimo že v otrokih tisto pevsko samozavest, ki se zlasti pri deklacijah kaj rada pri prvem „kikeriki“ kot nekak prirojen pripomoček petja porodi. To je čudno, da so pevke večinoma tako mogočne. To naj se jim že v šoli dopove, kako majhni smo med majhnimi, in koliko truda in učenja zahteva lepo petje. Glas je dar božji, in Bog ga v trenutku lahko vzame. Saj glas, če je še tako lep, ni vselej lep. Malo prehlajenja, in kako postane raskav. Ostanimo torej ponižni.

Elementarni pouk cerkvenemu petju daje ljudska šola. Iz te naj bi izhajali dobri cerkveni pevci. Če pa otroci iz šole izostanejo, brez veselja do cerkvenega petja, se dobri glasovi kaj radi poizgube, oziroma za cerkveno petje več ne pridobe.

Zato so velike težkoče za organista na kmetih. To je jasno. Odrasli kmečki ljudje se pevskim uram težko posvete. Oddaljenost, delo, malo ali nič plačila. Vsak delavec je pa, naj je cilj še tako vzvišen, tudi v cerkvi vreden svojega plačila. Če pa pevke ne obiskujejo vaj in hodijo le na milost na kor, je organist od njih odvisen, da ne ostane sam na koru. Nobene hibe jim ne sme popraviti. „Če tako slabo pojem, bom pa doma, saj nimam zato nič plačila, doma pa dela dosti.“ To je le ošabnost, puhla ošabnost. Moder človek je hvaležen za dober nauk. In da organistu še ta „milostna“ ne odide, molči in prenaša. Petje pa ostane „po starem“. Velik napredek v cerkvenem petju na deželi bi pomenilo, če bi organist in učiteljstvo roko v roki delovali glede petja. Glavni cilj vsega ljudsko-šolskega učenja je praktična stran življenja. Ljudska šola naj bi pripravila in odbrala ter priporočila najboljše pevske moči, v otrokih pa obudila čut za vzvišenost cerkvenega petja. Toda težka stvar. V šoli je gospodar učitelj, na koru organist. Eden se drugemu rad ne ukloni. Zakaj bi učitelj organista toliko podpiral, ko ima svoj cilj predpisan in natanko začrtano učno snov? Med učitelji je mnogo zelo dobrih pevcev, ki se na mestnih pevskih korih lahko ponašajo. Gotovo bi v tem oziru organist ne izgubil na časti, če bi povabil učitelja v pevski zbor. Učitelj pa, če mu ni že do cerkvenega petja samega, naj mu je že do izobrazbe ljudstva. Le tako če učitelj in organist delujeta skupaj, za dobro stvar, bo mogoč velik uspeh in lep napredek. Pevski zbor se bo gotovo pomnožil, ako imajo otroci že v šoli dobro vajo.

Petje po notah je v višjih razredih ljudskih šol predpisano tudi po deželi. V tem oziru je uspeh večjidel kar moč zanikaren. Otroci poleti ne pridejo, ker so v višjem razredu večina oproščeni, po zimi pa so razredi prenapolnjeni in zadnja ura popoldne je pevska ura. Učitelj je že tako utrujen od drugih važnejših ur in vesel je, da jih nauči dobro peti v zboru. Petje po notah je za začetnike jako naporno, zlasti za učitelja. Koliko pa je otrok, ki v resnici tako dobro, izborno pojo in bodo kdaj pevci ali muzikantje? Komaj ena tretjina. Tem se naj pač raje posveti organist, saj v šoli se je treba ozirati le na večino. Otroci brez posluha in teh je mnogo, bi ne opravili prav nič. Če je gospod dušni pastir pevec, izobražen pevec, mu bo pouk pevskega kora, oziroma predizobrazba v notah le v zabavo, ki vendar na deželi ni tako z uradnimi urami preobložen. Mi učitelji že res ne moremo vsega. Torej ostanimo v mejah. To pa, kar učimo, učimo temeljito, da ostane last otrokova. Za nas zadostuje: lepo v zboru zapeta narodna pesem, nekaj „za parado“ pri slavnostih, in lepa cerkvena pesem za šolsko mašo, ki je hkrati podlaga vsemu cerkvenemu petju.

Nekaj o moderni glasbi, disonancah in v obrambo modernistov.

(Milan Kalan.)

Vsaka umetnost in tudi vednost napreduje, se razvija, izpopolnjuje. To je čisto naravno; pogledjmo v naravo. Seme pade v zemljo; majhno je, se razvija, nastane zelišče, mehko, zeleno, nežno; dalje se razvija iz zelišča grm, ki je že trši, kompliciranjši, pa ne vedno gladek, bliščeč, marveč tudi grčav; iz grma pa postane drevo, močno, grčavo, ne povsod ravno, gladko, marveč s trdo razorano skorjo, krivimi vejami, grčami. Tudi ni namen drevesa, da je samo lepo za oko, ampak ima namen prinašati po cvetju — tudi sadov.

Enako je v cerkveni glasbi. Naša cerkvena glasba je bila v svojem začetku preprosta, enoglasna, koralna, brez disonanc, še celo brez vsakega instrumentalnega spremljanja. Razvila se je v polifonijo, v večglasno glasbo, vendar početkom homofonno, potem polifonno v ožjem, modernem smislu.

Ali je pa to tudi prav?

Marsikdo je že obsodil moderno disonančno glasbo; „to je kakofo-nija“, to ni za nič; trdo je za nas, tega ne maramo! Kdo se ne spomni besed Jezusovih poslušalcev — Judov, ko jim je rekel: „Kdor ne je mojega mesa, in ne pije moje krvi, ne bo imel življenja v sebi!“ Učenci so rekli: „Trdo je to, kako nam more dati svoje meso jesti“. In vendar mora tako biti tudi v glasbi.

Življenje vsakega človeka, še posebej kristjana, ima toliko bridkosti, zatajevanja, prevar, razočaranja, da ni mogoče vsega tega doumeti brez luči vere v nadzemsko posmrtno življenje.

Tudi v religioznem verskem življenju ni vse ravno, gladko, lahko. Treba je veliko napora, bojev, premagovanja; še celo tam, kjer je prava pot, je dostikrat nasprotovanje, zasledovanje, odpor, ki ga ne bi smelo biti.

Cerkvena glasba je muzikalni izraz duhovnega življenja. To pa ni enostavno mirno, brez vsakega piha; viharji, nevihte, skušnjave se menjavajo z navdihovanji, žrtvami in sladkostmi milosti. Razna čuvstva se menjajo v srcu vernega kristjana; bojuje se nižja natura, telo prsteno z duhom nematerijalnim, kakor pravi sv. Pavel: Dve postavi čutim v sebi, postavlo mesa in postavlo duha, ki se druga zoper drugo bojujeta. A duh mora vladati, kar pa ni mogoče brez boja, skušnjav. Cerkvena glasba kot izraz duhovnega življenja in boja tudi ne more obstajati iz samih konsonanc, lepo uglajenih, ubranih akordov. Boj zoper razne strasti, nemir skušnjav, notranja razdvojenost, kes, odločnost v duhovnem boju in zmaga nad strastmi, sploh zatajevanje samega sebe, to ni lahko, ni igrača, ampak zahteva napora, truda, sile („Nebeško kraljestvo silo trpi“); to se pa ne da izraziti z osladno melodijo in enostavno harmonizacijo, ampak je treba krepkejšega glasbenega izražanja: treba je disonanc.

Bodimo odkritosrčni, disonance so v življenju, in zato so potrebne tudi v glasbi. Ravno zato je pa moderna glasba vse drugače izrazita, oživiljena, oduševljena, ker ima disonance, ki so brezdvomno popolnejša izrazilna sredstva, kakor enostavni akordi ali diatonika. To je povsem naravni razvoj; pri vsem tem pa morajo imeti kompozicije pravega cerkvenega duha, kajti „duh je, ki oživlja“.

Organistovske zadeve.

a) Podporno društvo organistov s sedežem v Ljubljani.

Letne prispevke so vposlali nadalje sledeči p. n. gg. podporni člani: Matija Kolar, stolni dekan v Ljubljani 10; Ferdo Lavrine, župnik v pok., Radovljica 2; Janko Borštner, župnik, Sv. Gora nad Litijo 2; Alojzij Kralj, župnik, Goče 4 (za 1916); Jos. Erker, kanonik, Ljubljana 2; Jos. Markič, kaplan, Naklo 2; dr. Ivan Gnidovec, rektor, Št. Vid nad Ljubljano 2; dr. Gregorij Pečjak, profesor, Ljubljana 10 (za 1915 in 1916); Janko Petrič, šempeterski župnik v Ljubljani 2; Josip Potokar, župnik, Tržič 4 (za 1915 in 1916); P. Severin Fabiani, Kamnik 2. — Vsem p. n. gospodom naj Bog stotero povrne!

b) Organisti in vojska.

Tudi organisti vstajajo od mrtvih. Zadnjič smo poročali, da je oživel organist Franc Vozelj. Danes prinašamo enako veselo novico o organistu Andreju Mraku. Po „Slovencu“ posnamemo v tem oziru sledeče: Dr. Kobensky sporoča iz ruskega ujetništva svoji soprogi, da sta v ujetništvu skupaj z Andrejem Mrak, ki je bil prej organist na Savi pri Litiji. Ujeta ste bila 11. maja 1915 pri Solotvini v Galiciji. Mrak je bil

ranjen od granate, a bo kmalu popolnoma zdrav. Sedaj sta v Aziji in je toplo tam. Oba imata primerno delo, ne težavno. To bodi tem potom sporočeno Mrakovi soprogi, kateri njen mož ne more sam pisati."

Prej omenjeni organist Franc Vozelj nam je poslal o svojih vojskih doživljajih sledeče poročilo: Št. Lambert, 29. decembra 1915. Po božji milosti prišel nazaj Bogu hvalo pet. Prišlo je leto 1914, ko nas je cesarjev glas klical na boj proti sovražniku države. Dragi mi tovariši! Marsikoga bode zanimalo, kako se mi je godilo v vojni proti Rusiji. In to tem bolj, ker je naš dobri „Cerkv. Glasbenik“ že prinesel notico moje smrti v vojni. Leta 1914 13. avgusta smo se odpeljali iz naše bele Ljubljane v Galicijo; bil sem takrat vesel, kakor še nikdar preje tako. Na dan 26. avgusta smo prišli prvič v boj pri trgu Gologori. Ob pol 9. uri zjutraj je padel prvi šrapnel na našo stotnijo, zadela me je takoj ena krogla iz šrapnela na desno roko, ali bila je že prestaba in me ni nič ranila, samo dobro sem čutil njen udarec na roki. Ob 11. uri smo imeli že prvi naskok; iz tega sem prav srečno nazaj prišel. Ali popoldan ob 5. uri smo zopet imeli drug naskok in tukaj sem že dobil bajonetni sunek v levo nogo, in tako sem moral nazaj na obvezovališče. Čez 14 dni sem bil že zdrav in šel sem zopet proti sovražniku, bil sem potem še v bojih pri Grodeku, Pšemislanu, Pšemislu in Gorlicah. Pri Gorlicah sem bil zopet lahko ranjen v desno nogo in sicer 4. oktobra okrog 1. ure popoldan; na to sem prišel v bolnico v Wadovice, kjer sem se zdravil radi rane. Pa prišlo je še hujše. Poleg rane sem dobil še trebušni tifus in sem trpel na tem tri mesece. Ko sem srečno prebolel tifus, sem dobil marca 1915 „Leberabszess“ in bil vsled te bolezni potem 4. aprila — bila je ravno Velika sobota — v civilni bolnici v Wadovicah operiran. Ko sem bil zmožen za vožnjo, sem šel na Dunaj v bolnico, potem v Ptuj, iz Ptuja na Zidani most, z Zidan. mostu na superarbitracijo v Celovec, kjer so me 18. oktobra superarbitrirali. Bil sem torej eno celo leto po raznih bolnišnicah. Omeniti moram, da ko sem se zdravil po prestanem tifusu, sem hodil en mesec v ondotno bolniško kapelico vsaki dan igrat k sv. maši. Tu je bilo jako lepo, tudi ostal bi bil tam, ko bi mi bilo zdravje dopuščalo. Zdaj bivam v svojem kraju Št. Lambertu pri Litiji kot začasni organist. Srčni pozdrav! Franc Vozelj.

Organist Franc Zabavnik iz Iga poroča, da se nahaja v Rottenmanu na Štajerskem in je prideljen godbi. „Muzikanti“, tako piše, „smo od vseh vetrov: nekaj je Nemcev, nekaj Slovencev iz Spodnje Štajerskega in nekaj z Goriškega; še celo od ruske vojaške godbe imamo ujetnike, ki so tudi prideleni k tukajšnji godbi. Slovenci smo štirje. Kapelnik je — kakor po navadi — Čeh.“

G. Niko Loboda, organist v Tržiču, se nahaja sedaj kot vojni orožnik v Oblasy na Ruskopoljskem. (K. u. k. Kreisgendarmerie Kozienice). V pismu z dne 17. dec. 1915 piše: „Jaz sem tu na Ruskopoljskem blizu Ivangoroda ob Visli. Godi se mi še precej dobro, ker imam dobro plačo, toda veliko službe in nevarno.“ Hkrati pošilja božične in novoletne pozdrave.

Božične in novoletne pozdrave so poslali še sledeči organisti: Karlo Adamič, Jos. Bervar, Ant. Lavrič, Mihael Pogačnik, Ciril Mrak, Jakob Kavčič, Frane Pavčič, Anton Jobst, Fr. Spruk, Jos. Vidrih, L. Zupin in organistovski kandidatje: Leopold Gostič, Janko Kokalj in Alojzij Sicherl. — Tudi nekateri naši glasbeniki se pogosto oglašajo, posebno: g. Josip Gašperšič in g. H. Hirschman. Zadnji nam je poslal tudi skladbo „Marija Mati ljubljena“, ki jo je zložil v bližini fronte in ki jo, če Bog da, o priliki objavimo.

Orgle v Špitaliču.

G. Janez Naraks, orglarski mojster iz Petrovč pri Celju, je postavil v Špitaliču, okraj Kamnik, nove orgle, XI. delo z naslednjo dispozicijo:

I. manual, 56 tonov.

1. Principal 8', C-E les, naprej 75⁰/₀ cin za piščali v prospektu, ostale 60⁰/₀.
2. Gamba 8', nižja oktava cink, od malega c naprej cin 75⁰/₀.
3. Bordun 8', nižja oktava les, naprej 45⁰/₀ cin.
4. Dun. flavta 8', nižja oktava pokrit les, mala oktava cink, naprej 45⁰/₀ cin.
5. Oktava 4', cin 75⁰/₀ in 60⁰/₀.
6. Mikstura 2²/₃, trovrstna, 60⁰/₀ cin.

II. manual, 68 tonov.

7. Rog 8', nižja oktava cink, naprej 60⁰/₀ cin.
8. Flauto amabile 8', nižja oktava pokrit les, mala oktava cink, naprej 45⁰/₀ cin.
9. Eolina 8', nižja oktava cink, naprej 75⁰/₀ cin.
10. Vox. coel. 8', od malega c 75⁰/₀ cin.
11. Flavtica 4', nižja oktava cink, naprej 45⁰/₀ cin.

Pedal, 27 tonov.

12. Subbas 16', široko menzuriran.
13. Flavtni bas 16', nižja oktava samostojna, pokrit les, naprej radi prostora iz št. 8
14. Cello 8', cink.

Običajne zveze, štirje zbiralniki, pedalni avtomat, general-crescendo.

Principal je kremenit, Gamba rezka, Bordun močan, Dun. flavta normalna, Mikstura mīlo-bliščeča, ponavljajoča enkrat pri c̄, Rog za petje zelo pripraven, flauto amabile malo močna, Eolina in Vox coel. sijajna, flavtica nežna, ljubka, Subbas širok, flavtni bas in Cello premočna. Naročilo se je mojstru, da moč izravna, in to se bo takoj izvršilo.

Omara je enostavna, konvencionalna, igralnik na strani krasen in priročen, mere normalne, pregled jasen, klop močna in stabilna.

Meh je na dnu orgel, polni ga en sam zajemalec v tako obilni meri, da je sapa tudi pri polni igri popolnoma zadostna in mirna. Pritisek sape meri 85 mm.

Les je naravnost idealen, skrbno izbran, suh in lahak, delo tako minuciozno snažno in natančno, da vzbuja pozornost. Tako se da razlagati, da za Naraksom ni treba nikakega popravila, dokler zunanji vzroki ne uplivajo na orgle. Cinaste piščali so istotako skrbno intonirane, lepo izenačene.

Nenavadno vrednost in solidnost daje orglam to, ker so vsi spremeni samostojni, razun št. 13 nobene kombinacije, in še ta samo radi pomanjkanja prostora. Kaj čuda, da so z orglami vsi izredno zadovoljni. Stanejo pa, na mestu postavljene 6150 kron.

P. H. Sattner.

Pregled cerkvenoglasbenih listov.

Δ **Sv. Cecilija**, 1916. I. zv. Ima sledečo vsebino: Prilozi k povjesti naše duhovne lirike (dr. Jos. Dragutin Nagy — Beč); Nekoliko božičnih napjeva iz Dalmacije (O. Antonin Zaninović — Stari grad); P. Griesbacher: Kirchenmusikalische Stilistik und Formenlehre (Franjo Dugan — Zagreb); Razmilovičevi „Korali“ (Kerubin Šegović — Donje selo na Šolti); Pavlinska pjesmarica iz god. 1644 (Janko Barle — Zagreb); Naši dopisi: Osijek, Našice, Sv. Gjuraj kod Ludbrega, Zagreb, Klosterneuburg, Spljet, Vojni križ, Beč; Glasbena literatura; Razne vjesti; Iz hrvatske glasbene prošlosti; Mira, mira samo! (V. Gjurin); Iz „Cecilijinog drnštva“. — Glasbena priloga prinaša: 1. Litanije o sv. Josipu, zložil O. Kamilo Kolb in 2. Ave Maria (mešani zbor), zložil Karlo Adamič. — Sv. Cecilija izhaja šestkrat na leto in stane 5 K, za dijake 3 K. Urednik: Janko Barle, ravnatelj nadbiskupske pisarne v Zagrebu. Isti sprejema hkrati naročnino za liste.

Δ **Cyrril**, 1915. 10. štev. ima sledečo vsebino: H koncu 41. letnika; O akcentu tradicionalnega koral (Karel Boček); Franusov kancional (Dr. D. Orel); K angelu varuhu — pesem za višje glasove — zložil Jos. Leop. Zvonar; Pravila literarnega društva v Litomišli iz leta 1670; Pedagogiški pregled pevske literature (D. Branbergová-Černochová); Cirilsko delovanje; Razna poročila; Glasbena književnost. — Cyrril, 1916. I. št. ima sledečo vsebino: Johannes Franus (slika); Franusov kancional (Dr. D. Orel); Z učiteljišča (Rudolf Wunsch); Preludia — spomini s fronte — (Jos. Klement); Directorium chori; Pedagogiški pregled pevske literature (D. Branbergová-Černochová); Cirilsko delovanje; Razna poročila; Pregled cerkvenoglasbenih listov. — Glasbena priloga prinaša dve skladbi: Angelj Gospodov in Počesčenje sv. Rešnjega Telesa za en glas z orglami (D. O.) — Cyrril izhaja po desetkrat na leto in stane 5 K. Upravišтво: „Obecna Jednota Cyrillska“, Praga 1370, II.

Δ **Musica divina**, 1915. 11/12 št. Vsebina: Vojni Božič (Fr. Moibl); „Grates nunc omnes reddamus“, najkrajša božična sekvenca (Ddr. Otto Drinkwelder); K zgodovini dunajske cerkvene glasbe (Dr. Rihard pl. Kralik); Koralna premišljevanja (Matej Mörwald); Credo in marsiljeza (I. I. Graaf); Nekoliko o čisti ubranosti (Anton Moll); To in ono o Bolgariji (Ivan Govedaroff); Cerkenoglasbena komisija na Dunaju; Sedanji položaj vaj cerkvenega ljudskega petja na Dunaju in zunaj Dunaja; Dopisi iz kroga naročnikov; Književna in druga poročila; itd. Glasbena priloga prinaša Maks Springerjev 150 psalm „Hvalite Gospoda“ za triglasni ženski zbor, soli in orgle. — Musica divina izhaja mesečno in stane na leto 6 K. Upravišтво: Dunaj, I. Karlsplatz 6. (Universal-Edition).

Δ **Anzeigblatt für Kirchenmusik, Orgelbau und Glockenkunde**, 1915. 12. štev. Vsebina: Cerkeni koledar za pevske kore za januar 1916; Še enkrat: „K vprašanju cerkvenega ljudskega petja“; Zvonovi -- topovi; Starostno zavarovanje organistov; Ali nudijo „Zwillingsorgeln“ kake prednosti? (Emil Heu); Poročila in dopisi; Glasbene novosti; Male izdaje posamnih koralnih spevov. — „Anzeigblatt“ izhaja mesečno in stane na leto 1 K 50 vin. Urednik: P. Michael Horn, O. S. B. Graz, Schönerergürtel 41. (Obenem izdajatelj lista.)

Razne reči.

Δ **Umrli** je 13. novembra 1915 v opatiji Mehrerau ob Bodenskem jezeru P. **Gabrijel Rüttmann**. Pokojni je preživel skoraj 14 let v samostanu v Zatičini najprej kot subprior in od leta 1903. do svojega odhoda leta 1912. kot prior. Umrli prior je bil več glasbenik, izvrsten dirigent samostanskega zbora in koralist-umetnik. Ko je l. 1901. Cecilijino društvo priredilo svoj shod v Zatičini, se je ranjki istega z velikim zanimanjem udeleževal. Kjer je ob slovesnih prilikah zastopal samostan, je vselej prav z veseljem pomagal s svojim tenorom poveljevat službo božjo. —

Mož blagega značaja je iskreno vzljubil slovensko deželo. Ker je tu kot redovnik goreče vsaki dan Bogu čast peval, upamo, da že isto nadaljuje v zboru nebeščanov. R. I. P.!

Δ Stolno in župnijsko Cecilijino društvo v Mariboru je priredilo 3. decembra 1915 v mariborski stolnici velik cerkven koncert. Spored je bil sledeč: Cesarska pesem; Fr. Nagler: Requiem v čast junakom za mešani zbor, sopran in baritonsolo in orkester; K. Goldmark: Adagio iz violinskega koncerta z orglami; Mendelssohn — Bartholdy: Himna („Hör' mein Bitten“) za sopran solo in mešani zbor s harmonijem; E. Beran: Elegija za veliki orkester; I. B. Foerster: Stabat Mater za mešani zbor in orkester. Izvajalcev — zbora in orkestra — je bilo 150, za katere se je v ta namen priredil poseben podij pred velikim oltarjem, kakor svoj čas v ljubljanski stolnici pri izvajanju P. Hartmannovega „Sv. Frančiška“. Koncert je vodil mariborski stolni kapelnik, č. g. Josip Trafenik. Uspeh je bil — kakor poroča graški „Anzeigebblatt“, iz katerega smo tudi izvedeli za prireditve — izvrsten.

Δ Koncem decembra 1915 je umrl v Mariboru tamošnji stolni organist Rudolf Wagner. Bil je tudi dober skladatelj in znan — vsaj pri nas na Slovenskem — zlasti po svojem mogočnem motetu „Iubilate Deo“ in po svoji istoimenski latinski maši. R. I. P.!

Δ Č. g. p. Bernardin Sokol, frančiškan iz Košljuna, je vstopil jeseni 1915 v II. tečaj na cerkvenoglasbeni akademiji v Klosterneuburgu. Od ondot poroča, da je letos na akademiji 14 učencev: trije v I. tečaju, sedem v II. in štirje v tretjem. Pouk se vrši kljub vojski redno.

CERKVENIK.

Pa zakaj . . . ?

Pa zakaj zopet ta novotarija, ta posebna rubrika v „Cerkvenem Glasbeniku“? Ali je potrebna? Živimo v času organizacije in strokovne izobrazbe. Vsak stan si skuša pomagati do izpopolnjenja. K temu veliko pripomore strokovno glasilo. Dandanes ima že skoro vsak stan svoj strokovni časopis. Zato je prav, da dobi tudi cerkveniški stan, ki je brezdvomno zelo znamenit in važen, če ne svoje glasilo, vsaj v „Cerkv. Glasb.“¹⁾ svoj lastni kotiček.

Ali je cerkveniški stan res tako častit in vzvišen?

Ko je imel naš božji Zveličar obhajati s svojimi apostoli zadnjo večerjo, je naročil apostoloma Petru in Janezu, da sta šla in vse potrebno pripravila. (Luka 22, 8.) Kar sta ta dva apostola storila po naročilu Jezusovem, to dela še dandanes vsak katoliški cerkvenik; pripravlja namreč vse potrebno za službo božjo. Besede, ki jih je govoril Gospod Bog levitom starega zakona po preroku Ezehielu (44, 11.), veljajo še vedno katoliškim cerkvenikom: „Čuvaji naj bodo v mojem svetišču in hišni vratarji in hišni strežniki.“ Bistvo in čast cerkvenika je v tem, da je služabnik svetišča. Ta

¹⁾ Da je „Cerkveni Glasbenik“ povsem primeren za tak kotiček, je razvidno iz tega, ker so njegovi naročniki poleg cerkva zlasti organisti, ki so pogosto hkrati cerkveniki.

visoka čast se je v prvih časih krščanstva podeljevala le s posvetitvijo. Sedaj se to ne dogaja, ker so dotične posvetitve (4. nižji redovi) le priprava na mašniški stan, vendar služba cerkvenika ne izgubi ničesar na svoji svetosti in odličnosti. Cerkvnik je pomočnik duhovnikov pri izvrševanju najsvetejših opravil. Poleg opravil duhovnikovih ni v cerkvi važnejših in svetejših opravil, kakor so cerkvenikova. Zato je pa prav posebno*potrebno, da se cerkvenik izobrazí za svojo vzvišeno službo, da jo bo znal dostojno, vestno in vredno opravljati. In ravno k temu bo pripomogel „Cerkvenik“.

Sveta Cerkev naravnost ukazuje, da se morajo vsa sveta opravila dostojno opravljati. Ti ukazi ne veljajo samo za duhovnike, ampak tudi za druge cerkvene služabnike. V prejšnjih časih ni bilo laikom dovoljeno niti stopiti v prezbitერიj, le posvečene roke so se smele dotikati posvečenih stvari in izvrševati cerkvene posle, in to vse vsled svetosti in zvišenosti te službe. In ko je pozneje cerkev dovolila, da smejo laiki opravljati nekatere posle, ki so jih preje opravljale posvečene osebe t. j. akolitje in ostiariji, so si laiki šteli v največjo srečo in čast, da so smeli opravljati to službo. Kralj Sebastijan Portugalski se je smatral srečnega, da je smel vsako soboto opravljati cerkveniška opravila. Sv. Tomaž Akvinski, ki je eden največjih učenjakov sveta, je vsak dan ministriral pri eni sv. maši. Kraljica sv. Rade-gunda je sama krasila oltarje in pomivala cerkvena tla.

Zato si štejte, cerkveniki, v največjo čast, da opravljate cerkveniško službo. Potrudite se pa, da jo boste vestno in dostojno opravljali. „Cerkvenik“ vam bo dajal navodila in pojasnila v izvrševanju vaše službe. Dobrotен učitelj Vam bo in iskren prijatelj. Zato ga sprejmite z veseljem in ga pridno prebirajte.

In kakšno plačilo boste prejeli, ako se trudite za vestno in dostojno izvrševanje svoje službe? Ali ne veljajo tudi vam besede Odrěšenikove: „Ako kdo meni služi, naj za menoj hodi; in kjer sem jaz, tamkaj bo tudi moj služabnik. In ako kdo meni služi, ga bo moj Oče počastil“. (Jan. 12, 26.)

Razna navodila za cerkvenike.

I. Cerkvene knjige.

Cerkvene knjige mislimo pač tiste, ki jih rabi mašnik pri sv. maši in pri delitvi sv. zakramentov ter sploh pri javnih ljudskih pobožnostih in opravilih.

1. Misal ali mašna knjiga je ona, ki jo rabi mašnik pri sv. maši. Sv. Cerkev je imela vedno spoštovanje do mašne knjige. Na nji je navadno podoba križa ali kak svetnik. Ima razznamek iz svilnatih trakov. Ako se ti trakovi tekom časa zamotajo, jih razmotaj, da se listi ne natrgajo in da se knjiga ne poškoduje. Pri vsaki župni cerkvi je navadno vsaj toliko misalov, kolikor je oltarjev. Ena knjiga je pa posebno lepa za večje praznike. — Mašne knjige hrani v redu na določenem suhem prostoru.

2. Ritual obsega molitve, ki jih duhovnik moli pri podelitvi sv. zakramentov, blagoslovil in drugih opravil. Iz rituala si prepisi vse odgovore (responzorije), ki jih odgovarjaš duhovniku pri raznih opravilih. Odgovarjaj vselej glasno, jasno in gladko.

3. Direktorij ali cerkvena pratka je ona knjižica, ki kaže, katere mašne molitve in kak brevir naj se opravi vsak dan v letu. Prav je, da zna cerkvenik toliko brati iz direktorija, kolikor je zanj potrebno.

Predvsem moraš poznati dnevno barvo: col. albus ali alb. ali A. pomeni belo barvo (color = barva, albus = bel), col. ruber ali rub. ali R. pomeni rdečo barvo (ruber = rdeč), col. viridis ali vir. ali V. pomeni zeleno barvo (viridis = zelen), col. violaceus ali viol. ali U. pomeni vijoličasto barvo (violaceus = vijoličast), col. niger ali nig. ali N. pomeni črno barvo (niger = črn).

Dominica pomeni nedeljo, feria 2 ponedeljek, fer. 3 torek, fer. 4 sredo, fer. 5 četrtek, fer. 6 petek, sabbatum soboto.

Z ozirom na obred in veljavo imamo praznike prvega reda — duplex primae classis ali okrajšano dupl. I. cl., praznike drugega reda — duplex secundae classis = dupl. II. cl., dalje godove višje vrste — duplicia majora = dupl. maj., navadne godove — duplicia = dupl., godove nižje vrste — semiduplicia = semid. ter preproste godove — simplicia = simpl. Vigilia = vig. pomeni predpraznik, feria pa delavnik.

4. Oznanična knjiga. V to knjigo se piše red službe božje za vsak dan v tednu. Cerkenik naj si ta red dobro zapomni, da se bo vedel med tednom po njem ravnati. —n.

Nekatera založništva cerkvenoglasbenih muzikalij.

1. Katoliška Bukvarna v Ljubljani.
2. Styria v Gradcu.
3. Univerzalna edicija na Dunaju.
4. „Cyrill“ v Pragi.
5. Frid. Pustet v Regensburgu.
6. Alfred Coppenrath v Regensburgu.
7. Feuchtinger in Gleichauf v Regensburgu.
8. M. Cohen v Regensburgu.
9. Anton Böhm & Sin v Avgsburgu in na Dunaju.
10. F. E. C. Leuckart v Lipskem.
11. Breitkopf & Härtel v Lipskem.
12. L. Schwann v Düsseldorfu.
13. A. Pietsch v Ziegenhalsu; (naslov za Avstrijo: Zuckmantel, Štežija).

Listnica upravnništva.

Nekateri p. n. naročniki so s plačevanjem naročnine jako kesni ali pa se za to reč sploh ne brigajo. Mnogi je niso poravnali že več let. Uljudno prosimo, da dotični svoj dolg poravnajo čim preje, ker sicer je ta številka zadnja, ki jo jim še dostavimo.

Upravištvo „Cerkv. Glasbenika“.

Današnjemu listu je pridejana I. št. prilog.

Odgovorni urednik lista in glasbene priloge Stanko Premrl.
Zalaga Cecilijsino društvo. — Tiska Zadružna tiskarna v Ljubljani.